

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. C.M.J. Toenink
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145349
toeninkc@noord-holland.nl

1 | 7

Verzenddatum

11 MAART 2021

Betreft: Uitvoeringsplan 2021 ikv Schone Lucht Akkoord (SLA)

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het Uitvoeringsplan 2021 dat is opgesteld in het kader van het Schone Lucht Akkoord (SLA).

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland, samen met de Rijksoverheid en een groot aantal provincies en gemeenten, het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend¹. De ondertekenaars van het SLA hebben met elkaar afgesproken om, op basis van hun eigen taken en bevoegdheden, zich in te zetten voor uitvoering van maatregelen binnen de in het SLA genoemde thema's en sectoren. Dit uitvoeringsplan is daarom ingestoken vanuit onze rol als bevoegd gezag op het gebied van schone luchtbeleid. Iedere deelnemer dient in een jaarlijks uitvoeringsplan de maatregelen per thema en/of sector verder uit te werken. Het voorliggende Uitvoeringsplan 2021 betreft het eerste uitvoeringsplan dat de provincie opstelt in het kader van het SLA.

Achtergrond van het SLA

De belangrijkste doelstelling van het SLA is het samenwerken aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om zo gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Hierbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de World Health Organization (WHO) voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) in 2030.

Het SLA is nauw verweven met andere beleidsdoelen. Zo zorgen bijvoorbeeld het Klimaatakkoord, de stikstofaanpak, lokale verkeers- en vervoersplannen, Perspectief Fiets, regionale energiestrategieën en verduurzaming van mobiliteit en de landbouw ook voor gezondheidswinst door schonere lucht. Het SLA maakt de daarmee

Kenmerk

1581438/1581446

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

¹ In de GS-vergadering van 17 december 2019 (kenmerk 1310610/1310640) is door Gedeputeerde Staten besloten om als provincie het SLA aan te gaan

gepaard gaande gezondheidswinst zichtbaar en voegt waar nodig maatregelen toe.

Op deze manier kunnen de verschillende programma's ondersteunend, inspirerend en waar nodig versterkend aan elkaar werken.

Maatregelen in verschillende sectoren

In het SLA worden maatregelen voorgesteld om de luchtkwaliteit te verbeteren voor verschillende sectoren zoals (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens. Voor de verschillende sectoren zijn *themagroepen* opgesteld om dit nader uit te werken en nieuwe mogelijkheden te verkennen. Daarnaast zijn binnen het SLA themagroepen opgericht die zich bezighouden met een bepaald aandachtsgebied voor luchtkwaliteit, bijvoorbeeld hoogblootgestelde locaties, participatie en internationale samenwerking. Voor de provincie zijn met name de sectorale themagroepen industrie, mobiliteit en mobiele werktuigen van belang, omdat zich hier voor onze provincie de grootste mogelijkheden tot emissiereductie voordoen. Daarnaast heeft de provincie zitting genomen in de themagroepen voor hoogblootgestelde locaties, participatie, monitoring, regionale samenwerking en internationaal luchtbeleid.

Uitvoeringsplan 2021

Ten behoeve van de overzichtelijkheid en als voorbereidende stap voor de toekomstige monitoring heeft de Rijksoverheid een format voor een decentraal uitvoeringsplan in de vorm van een Excel-overzicht beschikbaar gesteld. Iedere deelnemende provincie of gemeente dient dit eerste ingevulde format in maart 2021 in bij het Rijk. In bijlage 1 is het Uitvoeringsplan 2021 opgenomen met daarin een nadere uitwerking van het Excel-format. In bijlage 2 is het ingevulde Excel-format opgenomen dat de provincie Noord-Holland indient bij het Rijk. Alle SLA-ondertekenaars dienen, gedurende de looptijd van het SLA (2030), jaarlijks een uitvoeringsplan aan te leveren bij het Rijk.

Deze brief geeft aan de hand van de verschillende thema's kort de belangrijkste speerpunten weer uit het Uitvoeringsplan 2021. In het uitvoeringsplan in bijlage 1 wordt dieper ingegaan op het betreffende thema.

Deze brief geeft aan de hand van de verschillende thema's kort de belangrijkste speerpunten weer uit het Uitvoeringsplan 2021. In het uitvoeringsplan in bijlage 1 wordt dieper ingegaan op het betreffende thema.

Thema mobiliteit

Het wegverkeer is een aanzienlijk bron voor emissie van NO₂ en fijnstof naar de lucht. De aanpak onder het SLA richt zich er voornamelijk op

om de inzet van (oude) dieselmotoren te verminderen en schonere alternatieven te stimuleren.

Maatregelen uit het Klimaatakkoord, waaronder elektrificatie, lokaal beleid voor het stimuleren van schone en actieve mobiliteit, schoon openbaar vervoer, duurzame logistiek en een slimme ruimtelijke inrichting leveren een belangrijke bijdrage aan schone lucht en gezondheidswinst. Vooral op de langere termijn. Daarnaast zet de Rijksoverheid in op een verdere aanscherping van de Europese emissie-eisen voor voertuigen en een verdere verbetering van de monitoring en het toezicht in Nederland.

De inzet van de provincie voor mobiliteit richt zich met name op verbinden en verschonen. Het verbinden in de eigen organisatie met relevante beleidsthema's, maar ook in de regio met geïnteresseerde gemeenten. Het verschonen via de eigen inkoop en vanuit de rol als opdrachtverlener. Daarnaast wordt vanuit het thema mobiliteit ingezet op kennisdeling.

Thema industrie

In het SLA zijn maatregelen opgenomen voor de industrie. Sommige van deze maatregelen worden uitgevoerd door provincies en gemeenten omdat zij hiervoor bevoegd gezag zijn, voor andere maatregelen is het Rijk verantwoordelijk.

De inzet van de provincie op dit thema is vooral gericht op strenger vergunnen en versterking van toezicht en handhaving. Wij zijn ambtelijk voorzitter van de themagroep Industrie onder het SLA.

Thema mobiele werktuigen

Mobiele werktuigen zoals bouwmachines, heftrucks en aggregaten kunnen, ondanks hun beperkte aantal, een relevante bron van luchtverontreiniging vormen. Doel is om de transitie naar schonere mobiele werktuigen te versnellen. Evenals bij het wegverkeer zijn de Europese emissie-eisen van groot belang voor de afname van de emissies van mobiele werktuigen. Hiervoor is het Rijk aan zet.

De te nemen provinciale maatregelen komen met name voort vanuit de rol van de provincie als opdrachtgever naar contractpartijen en vanuit haar VTH-taken als bevoegd gezag voor provinciale inrichtingen.

Thema Binnenvaart en Havens

Rondom vaarwegen kan de luchtkwaliteit aanzienlijk minder zijn. De transitie naar 0-emissie binnenvaart, walstroom en schonere motoren en brandstoffen leveren de belangrijkste gezondheidswinst.

Een belangrijk deel van de verbetering van de luchtkwaliteit wordt gerealiseerd door de activiteiten van partijen uit de Green Deal Zeevaart, Binnenvaart en Havens. Provincie Noord-Holland heeft deze Green Deal eveneens ondertekend.

In het SLA is opgenomen dat de maatregelen voor binnenvaart met name van toepassing zijn voor partijen die substantiële scheep- en binnenvaart faciliteiten hebben. Dit is voor provincie Noord-Holland minder van belang aangezien de provinciale organisatie zelf geen (binnen)havens heeft, maar wel kades en/of aanlegvoorzieningen. Als medeondertekenaar van de Green Deal én vanuit de gedachte dat alle luchtkwaliteitsverbetering winst is, acht de provincie het toch zinvol om te onderzoeken welke luchtkwaliteitsmaatregelen wij voor dit thema kunnen meenemen.

Thema Landbouw

Landbouw is een relevante bron van luchtmissies, zeker in bepaalde delen van Nederland. Dit komt enerzijds door secundair fijn stof door de uitstoot van ammoniak en anderzijds door primair fijn stof. Primair fijn stof is vooral afkomstig van veehouderijen, met name pluimvee- en varkenshouderijen. Het aantal van deze bedrijven is in onze provincie relatief gezien gering. De emissie van ammoniak is vooral afkomstig van stallen en van bemesten. Ammoniak speelt ook een belangrijke rol bij de stikstofdepositie in natuurgebieden. De hieraan gekoppelde stikstofproblematiek wordt opgepakt vanuit een separaat beleidsspoor vanuit het Rijk en de provincie. Maatregelen vanuit het SLA die leiden tot minder emissies door landbouw kunnen een bijdrage leveren aan het tegengaan van stikstofdepositie. De meeste afspraken voor landbouw in het kader van het SLA zijn specifiek van toepassing voor gemeenten in Noord-Holland, vanuit hun verantwoordelijkheid als bevoegd gezag. Op deze afspraken kan de provincie niet sturen. In Noord-Holland zijn geen landbouwinrichtingen gelegen waarvoor provincie Noord-Holland bevoegd gezag is. Als provincie zullen wij, waar mogelijk, dit punt echter wel agenderen binnen de verschillende overleggen waar wij aan deelnemen.

Thema Houtstook

Luchtvervuiling uit woningen, waaronder door houtrook, kan een aanzienlijke negatieve bijdrage leveren aan de (lokale) luchtkwaliteit. De in het SLA opgenomen maatregelen zijn met name gericht op voorlichting rondom houtstook. Hiervoor zijn met name gemeenten en/of het Rijk aan zet. De maatregelen voor de provincie liggen met name op het vlak van communiceren en stimuleren richting gemeenten.

Thema Participatie

Participatietrajecten kunnen ervoor zorgen dat de samenleving meer kennis heeft en zich meer bewust is van de oorzaken en gevolgen van

slechte luchtkwaliteit. Maatregelen en goede voorbeelden van de samenleving kunnen een stimulans geven aan meer mensen om actief mee te doen.

Voor een complex vraagstuk als luchtkwaliteit is samenwerking tussen overheid, bewoners, bedrijven en organisaties een randvoorwaarde voor succes. Met het programma Hollandse Luchten, dat al sinds 2019 loopt, geeft de provincie zelf op actieve wijze invulling aan een participatietraject. De provincie onderzoekt op welke wijze het project Hollandse Luchten verder kan worden uitgerold binnen het eigen grondgebied en hoe de opgedane kennis en expertise kan worden gedeeld met de andere deelnemers van het SLA

Thema hoogblootgestelde locaties

In het SLA is afgesproken dat een aanpak voor hoogblootgestelde locaties wordt uitgewerkt. In 2020 is het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), in opdracht van het Rijk, gestart met een eerste analyse van hoogblootgestelde gebieden in Nederland. Gekeken wordt naar gebieden waar de gezondheidsschade van zowel NO₂ als fijnstof relatief hoog is. Ook wordt gekeken naar gebieden waar de luchtvervuiling bij bestaand beleid in 2030 nog hoger is dan de WHO-advieswaarden. Het kan gaan om binnenstedelijke gebieden met veel verkeer, gebieden met hoge blootstelling vanuit de landbouw, vanuit scheepvaart, houtstook of industrie. Vaak gaat het om gebieden waar verschillende bronnen samenkomen.

In 2021 werkt de themagroep Hoogblootgestelde Locaties, waarin ook de provincie zitting heeft, een nadere analyse uit om te komen tot objectieve criteria op basis waarvan hoogblootgestelde locaties kunnen worden geïdentificeerd. Op basis van deze criteria kunnen de SLA-deelnemers vervolgens met elkaar komen tot een selectie van gebieden die kunnen worden opgepakt in de vorm van een pilotproject Hoogblootgestelde Locaties. Voor deze geselecteerde gebieden kunnen SLA-deelnemers afspraken maken over samenwerking in een gebiedsgerichte aanpak. De provincie heeft, samen met de IJmond-gemeenten, voorgesteld om in dit kader de IJmond-regio in aanmerking te laten komen voor een dergelijke gebiedsgerichte aanpak. In 2020 is hiertoe door de IJmondbesturen en de provincie tevens een gezamenlijk lobbybrief naar het Rijk gestuurd. In de loop van 2021 zal duidelijk moeten worden of de IJmond-regio zal worden aangewezen als pilotproject in het kader van hoogblootgestelde locaties.

Koppeling met het programma gezonde leefomgeving

Het uitvoeringsplan van het SLA is verbonden met het programma Gezonde Leefomgeving, dat door ons is vastgesteld op 12 mei 2020.

Door deze koppeling kunnen beide op zichzelf staande trajecten elkaar ondersteunen, verder aanvullen en versterken.

Verderop in het jaar wordt in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid (NLG) nog een toelichting gegeven op het SLA, het Uitvoeringsplan 2021 en de koppeling met het programma Gezonde Leefomgeving.

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties voor de uitvoering van de maatregelen voorzien. De uitvoering van maatregelen valt volledig onder lopende zaken als het programma Gezonde Leefomgeving en reguliere budgetten.

Regeling Specifieke Uitkering (SPUK) Schone Lucht Akkoord

Voor cofinanciering van maatregelen die door de deelnemers aan het SLA worden uitgevoerd heeft de Rijksoverheid voor de periode 2020 t/m 2023 in totaal maximaal € 50 miljoen gereserveerd. Besteding in de vorm van Specifieke Uitkering (SPUK) wordt op basis van nog nader te maken afspraken verder uitgewerkt en geprioriteerd. Uitgangspunt voor de toekenning van deze middelen is dat de betrokken provincies en gemeenten tevens een eigen bijdrage in middelen en/of uren leveren, de cofinanciering vanuit het Rijk bedraagt maximaal 50%. Daarnaast moet de maatregel zijn opgenomen in het decentrale uitvoeringsplan. Op dit moment worden in overleg met de deelnemers alle criteria vastgesteld. Naast het voldoen aan de criteria kunnen aspecten zoals kosteneffectiviteit, opschaalbaarheid bij succes, verbinding met andere opgaven (klimaat, stikstof, energie etc.) eveneens van invloed zijn.

Tot slot

Het SLA loopt door tot 2030. Dat vraagt zowel binnen het akkoord als binnen het uitvoeringsplan om flexibiliteit zodat ingespeeld kan worden op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. De wereld verandert snel. Zo kunnen nieuwe effectieve maatregelen worden ontwikkeld en kunnen de inzichten in de ontwikkeling van emissies en gezondheidseffecten de komende jaren nog wijzigen. Jaarlijks

monitoren de betrokken partijen daarom de voortgang van de maatregelen en identificeren zij nieuwe kansen. Wij informeren u hier jaarlijks over.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

- 2 bijlage(n):
- 1) Uitvoeringsplan 2021 Schone Lucht Akkoord
 - 2) Exceloverzicht maatregelen